

INTELLIGENTSUS on vaimsete võimete kogum, mis tähendab võimet

- asjadest aru saada,
- arutleda,
- lahendada probleeme,
- planeerida,
- näha toimuva mõtet
- taibata sündmuste põhjuslikke seoseid

Üldist võimekust, mis hõlmab iga eluala, ei ole olemas

Intelligentsusteooriaid ja mudeleid on palju, näiteks:

Howard Gardneri multiintelligentsuse teooria (1983)

Intelligentsus tähendab võimeid probleeme lahendada ja midagi luua. On vähemalt 7 üksteisest erinevat vaimset võimekust:

1. keeleline ehk lingvistiline
2. loogilis-matemaatiline
3. muusikaline
4. ruumiline
5. kehalis-kineetiline
6. enesetunnetuslik (intrapersonaalne)
7. suhtlemisalane (interpersonaalne)

Juhtimisguru **Charles Handy** toob välja üheksa erinevat intelligentsuse liiki, väites samas, et neid võib olla rohkemgi:

- faktiistel teadmiste põhinev intelligentsus – elav entsüklopeedia;
- analüütiline – ristsõnade ja mõistatuste lahendaja;
- keeleline – mitme keele rääkija;
- ruumiline – asjade mudelisse paigutaja;
- muusikaline intelligentsus – nagu Mozart;
- praktiline – konstruktori võimed;
- kehaline – sporditäht;
- intuiitivne – tunnetab ja näeb asju, mida teised ei suuda näha;
- interpersonaalne – kõrge empaatia.

Loe ka Aune Valgu artiklit intelligentsusest: <http://tnk.tartu.ee/0intelligentsus.html>

Kaasajal on väga populaarne emotsionaalse intelligentsuse teema.

Emotsionaalne intelligentsus ehk **emotsionaalne andekus** ehk **tundetarkus** (EQ) on mõiste, mis hõlmab:

- võimet oma tundmusi mõista, tajuda, juhtida ja väljendada
- [empaatiavõimet](#) (teiste hingeelu mõistmine), ([Sotsiaalne kompetentsus](#))
- enesevalitsemist ja eneseregulatsiooni (sihtide seadmine, visadus seatud eesmärkide saavutamisel ja takistuste ületamisel), ([Isiklik kompetentsus](#))

Emotsionaalse intelligentsuse mõiste propageerija [Daniel Golemani](#) arvates on EQ olulisemgi kui [IQ](#). Nimelt tema arvates emotsionaalse intelligentsuse tasemest sõltub kui hästi inimene suudab oma vaimsele intelligentsusele vastavaid võimeid realiseerida. Tema näide selle kohta on, et kui inimene ei sea eesmärgi ega püüdle nende poole, ei tarvitse ta hoolimata oma vaimuannetest midagi erilist saavutada.

Golemani teooriat on palju kritiseeritud. Peamiselt on kaheldud selles, kas emotsionaalsel intelligentsusel on midagi pistmist [intelligentsusega](#). Arvatakse, et tegu on pigem emotsionaalse

kompetentsusega. Samuti heidetakse ette, et puudub emotsionaalse intelligentsuse korrektne diagnoosimise vahend.

(http://et.wikipedia.org/wiki/Emotsionaalne_intelligentsus)

Inimesed soovivad sageli oma võimeid testida

Saksa psühholoog William Stern sõnastas 1912. aastal IQ põhidefinitsiooni, kui ta defineeris intelligentsuskvoodi hinnangulise "vaimse vanuse" ja tegeliku "kronoloogilise vanuse" suhtena.

$$100 \times \frac{\text{mental age}}{\text{chronological age}}$$

Näiteks kui 10-aastase poisi vaimsed võimed vastavad 13-aastase omadele, siis on tema IQ=130 ($100 \times 13/10$).

Testimisel kasutatakse ülesandeid, mis on jaotatud rühmadesse vastavalt inimeste vanusele, kes on keskmiselt võimelised neid lahendama. Vaimne vanus määratakse kindlaks kõige keerulisemate ülesannete põhjal, mida testitav isik suudab õigesti lahendada.

Keskmiseks peetakse IQ-d vahemikus 90 kuni 110.

Sterni valem kehtib aga ainult laste puhul. Täiskasvanute puhul kasutatakse inimese vaimsete võimete populatsiooni keskmise tasemega võrdlemiseks tuletatud koefitsienti, mida nimetatakse hälbivaks IQ-ks. Umbes 50% elanikkonnast on keskmine IQ väärtus (st 90–110). Ligikaudu 13% populatsioonist mahub vahemikku 110 kuni 139 ning 1,5% kõigist Maa elanikest saavutab geenius taseme. Madalale intelligentsuse tasemele vastab tulemus vahemikus 80–89. Alla 70 jäävad tulemused vastavad alanevas järjekorras nõrgamõistuslikele, idiootidele ja imbetsillidele. Nõrgamõistuslikke on võimalik õpetada ja treenida, idioote on võimalik ainult treenida ning imbetsillide puhul pole võimalik kumbki. Asjaolu, et teil on teatav intelligentsuse tase, ei pruugi teie elus aga olulist rolli mängida. Nii võib ka näiteks töölisel olla IQ üle 125.

(<http://iq-test.co.ee/ajalugu/>)

Vilve Kalda artikkel „Viis alatut valet IQ-testide kohta“ (<http://director.ee/artikkel/424>)
Kirjeldab põhjalikumalt intelligentsustestide tulemuste seost erinevate edukusnäitajatega ehk testide tõlgendamise seotud müüte